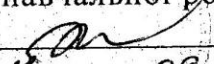

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
 О.Б. Жильцов
« 11 » 09 2019 р.

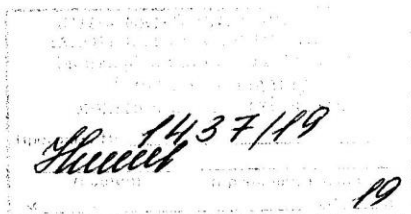
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія європейських імперій

для студентів

спеціальності	032 «Історія та археологія»
спеціалізації	європейські студії
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітня програма	032.00.01 «Історія та археологія»

Київ 2019

1437/19
Жильцов

Розробники: доктор історичних наук, професор Срібняк Ігор Володимирович; доктор історичних наук, професор Драч Оксана Олександрівна; доктор історичних наук, професор Надтока Геннадій Михайлович, кандидат історичних наук Горпинченко Інна Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент Гринь Дмитро Костянтинівич.

Викладачі: доктор історичних наук, професор Срібняк Ігор Володимирович; доктор історичних наук, професор Драч Оксана Олександрівна; доктор історичних наук, професор Надтока Геннадій Михайлович, кандидат історичних наук Горпинченко Інна Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент Гринь Дмитро Костянтинівич.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії)

Протокол від ____ . ____ . 20__ р. № __

Завідувач кафедри _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми _____)

(назва освітньої програми)

____ . ____ . 20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Робочу програму перевірено

____ . ____ . 20__ р.

Заступник директора/декана _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	10/300	
Курс	4	
Семестр	7, 8	
Кількість змістових модулів з розподілом:		
Обсяг кредитів	10	
Обсяг годин, в тому числі:	300	
Аудиторні	140	
Модульний контроль	20	
Семестровий контроль		
Самостійна робота	140	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: поглиблене вивчення історії та культури країн як складової європейської цивілізації.

Завдання:

Вправність мислення:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності і неповноту аргументації.

ЗК 3. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення.

ЗК 4. Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

Розвиненість рефлексії:

ЗК 5. Здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім.

ЗК 6. Критичність та самокритичність мислення.

ЗК 7. Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.

Інтелектуальна комунікація:

ЗК 8. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.

ЗК 9. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.

ЗК 10. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.

ЗК 11. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі.

ЗК 12. Відкритість, здатність сприймати і враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей.

ЗК 13. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Мовно-текстологічна здатність:

ЗК 14. Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.

ЗК 15. Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми.

ЗК 16. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту.

ЗК 17. Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною, зокрема англійською мовою.

Особиста ціннісно-вольова налаштованість:

ЗК 18. Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату й інших виявів недоброчесності.

ЗК 19. Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків.

ЗК 20. Здатність працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.

ЗК 21. Здатність життєво й фахово реалізовувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі й цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства.

ЗК 22. Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.

ФК 1. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.

ФК 2. Критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.

ФК 3. Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією.

ФК 4. Здатність спілкуватися державною мовою, рідною мовою та однією з іноземних мов із використанням термінів і методик, прийнятих в фаховому середовищі; знати й вміти використовувати в професійних цілях давні мови.

ФК 5. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.

ФК 6. Здатність виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації (бібліографії, документи, етнографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.) для реалізації науково-дослідних проєктів.

ФК 7. Знання та вміння використовувати різноманітні методи виявлення та опрацювання історичних і археологічних джерел, зокрема, інструментарій спеціальних історичних дисциплін, новітні комп'ютерні технології для пошуку та обробки історичних або пов'язаних із ними даних.

ФК 8. Фахові знання та професійні навички роботи з виявлення, опрацювання та охорони матеріальної і нематеріальної культурної спадщини.

ФК 9. Усвідомлення особливостей розвитку людства у дописемний період його історії та володіння базовими принципами і навичками дослідження даного періоду на емпіричному й теоретичному рівнях.

ФК 10. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

ФК 11. Вміння коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію.

ФК 12. Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК 13. Здатність здійснювати відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів.

ФК 14. Знання правил археографічної, архівної та музейної роботи, принципів експонування артефактів і підготовки тематико-експозиційного плану.

3. Результати навчання за дисципліною

- ПРН 1. Знання найважливіших фактів, подій та процесів історичного минулого українського народу і людства загалом.
- ПРН 2. Знання основних тенденцій історичного розвитку в конкретні історичні періоди.
- ПРН 3. Знання наукової хронології, періодизації та характеристик основних етапів вітчизняної та всесвітньої історії.
- ПРН 4. Знання основних підходів до вивчення вітчизняної та світової історії, категоріальний апарат з історії та археології.
- ПРН 5. Знання основних принципів і методів історичного пізнання.
- ПРН 6. Знання основних типів і видів історичних джерел.
- ПРН 7. Знання необхідного фактичного матеріалу для конкретного історичного дослідження.
- ПРН 8. Детальні знання про певний історичний період або проблему.
- ПРН 9. Розуміння і здатність інтерпретувати основні завдання історичної та археологічної науки.
- ПРН 10. Уміння з'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.
- ПРН 11. Уміння класифікувати історичні джерела з метою реалізації конкретних науково-дослідницьких проектів.
- ПРН 12. Уміння інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо);
- ПРН 13. Уміння обґрунтовувати вибір методики опрацювання речових джерел і текстів.
- ПРН 14. Здатність виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі.
- ПРН 15. Здатність оцінювати основні тенденції та особливості історичного розвитку людства у певні історичні періоди.
- ПРН 16. Здатність аналізувати відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.
- ПРН 17. Здатність демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.
- ПРН 18. Здатність організовувати практичне вирішення проблем історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.
- ПРН 19. Здатність планувати дослідницькі проекти з історії, археології, історіографії, джерелознавства, краєзнавства тощо.
- ПРН 20. Здатність застосовувати сучасні методики викладання історії.

4. Структура навчальної дисципліни

I семестр

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Османська імперія							
Виникнення Османської держави та її військово-територіальна експансія (кінець XIII - XV ст.)	4	4					
Політичний та суспільно-економічний розвиток Османської імперії у XVI ст.	4	4					
Військова організація османів (XIV-XVI ст.)	2	2					
Османська імперія доби найвищого піднесення (XVII ст.)	4	4					
Стагнація та занепад Османської імперії (XVIII-XIX ст.)	4	4					
Криза та розпад Османської імперії (1914 -1923 рр.)	4	4					
Заснування Османської держави та її військово-територіальна експансія (XIV-XV ст.).	9		4				5
Зростання військово-політичної могутності Османської імперії у XVI ст.	7		2				5
Наростання кризових явищ в Османській імперії (XVII ст.).	9		4				5
Реформаційний та конституційний рух в Османській імперії (кінець XVII – XIX ст.).	9		4				5
Османська імперія під час Першої світової війни та повоєнного п'ятиліття.	9		4				5
Культурно-цивілізаційна спадщина Османської імперії.	9		4				5
Модульний контроль	4						
Разом	74	22	22				30
Змістовий модуль II. Австрійська імперія							
Австрія за доби середньовіччя	2	2					
Реформація і контрреформація в Австрії (1526-1648)	2	2					
Реформи Марії Терезії. Правління Йосифа II	2	2					
Революція 1848-49 рр. в Австрійській імперії	2	2					
Утворення Австро-Угорської монархії. Епоха Франца Йосифа	2	2					
Австро-Угорська імперія у I світовій війні.	7	2					5
Соціально-економічний розвиток Австрії у XIX-поч.XX ст.	7		2				5
Реформи, реакція і революція в Австрійській імперії.	7		2				5
Зовнішня політика Австрійської/Австро-Угорської імперії.	7		2				5
Культура Австрії до початку правління Габсбургів	7		2				5
Розвиток культури за доби Габсбургів	9		4				5
Модульний контроль	4						
Разом	54	12	12				30
Змістовий модуль III. Французька імперія							
Європейські імперії: підходи до осмислення	4	4					
Наполеон Бонапарт – творець Першої імперії у Франції	4	4					
Французька імперія Наполеона III: внутрішньополітичні вектори	2	2					
Французька імперія Наполеона III: зовнішньополітичні вектори	7	2					5
Теоретико-методологічні аспекти вивчення імперської минувшини Європи	9		4				5
Витоки Першої імперії у Франції: прихід до влади Наполеона Бонапарта.	7		2				5
Перша імперія у Франції: засади функціонування і напрями політики	7		2				5
Революція 1848 р. у Франції і прихід до влади Луї-Наполеона	7		2				5
Друга імперія у Франції (1852–1870): засади функціонування і напрями політики	7		2				5

<i>Модульний контроль</i>	4						
<i>Разом</i>	54	12	12				30
Змістовий модуль IV. Британська імперія							
Історичні передумови створення Британської імперії	2	2					
Формування Американського сегменту Британської колоніальної системи	2	2					
Формування азіатського та африканського сегментів Британської колоніальної системи	2	2					
Історія Ост-Індійської компанії (ОІК)	2	2					
Британська імперія в XIX – на поч. XX ст.	2	2					
Занепад Британської імперії. Утворення Британської співдружності націй.	2	2					
Кризовий етап в розвитку Британської імперії: відпадіння північноамериканських колоній наприкінці XVIII ст.	7		2				5
Національно-визвольна боротьба народів Британської імперії на матеріалах Південної та Південно-Східної Азії та Африки	7		2				5
Історичні здобутки Британської культури: освіта, наук, література і мистецтво	7		2				5
Історична доля Британської співдружності націй	7		2				5
Цивілізаторська місія Британської імперії: Pro et contra	7		2				5
Феномен Британської моделі колоніалізму	7		2				5
<i>Модульний контроль</i>	4						
<i>Разом</i>	54	12	12				30
Змістовий модуль V. Російська імперія							
Вступ. Історичні передумови формування Російської імперії	2	2					
Становлення Російської імперії у XVIII столітті	4	4					
Російський абсолютизм XIX – поч. XX століть	2	2					
Радянський Союз як новітня форма Російської імперії	2	2					
Розпад Російської імперії в умовах Першої світової війни	7	2					5
Курс Радянської імперії на будівництво «соціалізму» 1917 – 1939 рр.	9		4				5
Радянський Союз у Другій світовій війні	9		4				5
Проблемні питання післявоєнної історії Росії	9		4				5
<i>Модульний контроль</i>	4						
<i>Разом</i>	44	12	12				20
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього годин	300	70	70				140

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Османська імперія

Лекції

Лекція 1. Виникнення Османської держави та її

військово-територіальна експансія (кінець XIII - XV ст.)

1. Початки османської держави та її інституалізація. Військово-політична та державотворча діяльність перших Османів.
2. Поділ Османської держави Тимуром. Відновлення територіальної цілісності імперії.
3. Розширення володінь Османів у другій половині XV ст. Мехмед II Фатіх.

Лекція 2. Політичний та суспільно-економічний розвиток

Османської імперії у XVI ст.

1. Збройне зіткнення Османської імперії з Іраном. Завоювання арабських країн.
2. Посилення військово-політичної могутності імперії за часів правління Сулеймана I Кануні.

3. Вище державне управління, адміністративний лад, судочинство, податкова система.
4. Соціальні та рентно-земельні відносини. Тімарна система. Верстви і стани в імперії.

Лекція № 3. Військова організація османів (XIV-XVI ст.)

1. Початки творення османської армії.
2. Військова організація османів на Балканах.
3. Корпус яничарів: комплектування, внутрішня організація, командний склад.
4. Кінні, артилерійські та спеціальні частини війська капикулу.

Лекція № 4. Османська імперія доби найвищого піднесення (XVII ст.)

1. Система організації центральної влади та адміністрації на місцях.
2. Зовнішня політика та збройні сили імперії.
3. Розвиток культури та мистецтва.
4. Станово-соціальний устрій османського суспільства.

Лекція № 5. Стагнація та занепад Османської імперії (XVIII-XIX ст.)

1. Спроби політико-економічної модернізації країни.
2. Ліквідація яничарського корпусу.
3. Османсько-російські взаємини.
4. Османська імперія в системі міжнародних відносин.

Лекція № 6. Криза та розпад Османської імперії (1914 -1923 рр.)

1. Участь Османської імперії у Першій світовій війні.
2. Піднесення національно-визвольного руху (кінець 1918 – 1919 рр.).
3. Мустафа Кемаль. Греко-турецькі взаємини. Зовнішня політика анкарського уряду.
4. Ліквідація імперських інститутів. Становлення нової Туреччини.

Семінари:

Семінар 1. Заснування Османської держави та її військово-територіальна експансія (XIV-XV ст.).

1. Передумови створення Османської імперії. Етногенез турків.
2. Європейський вектор османської політики.
3. Зовнішня політика. Стосунки з Візантією та тимуридами.

Семінар 2. Зростання військово-політичної могутності Османської імперії у XVI ст.

1. Суспільно-політичний лад.
2. Особливості економічного розвитку Османської імперії в період її найбільшої могутності.
3. Армія і флот Османської імперії.

Семінар 3. Наростання кризових явищ в Османській імперії (XVII ст.).

1. Посилення стагнаційних процесів в Османській імперії.
2. Економічний лад на завойованих османами землях.
3. Військово-морська експансія османів.

Семінар 4. Реформаційний та конституційний рух в Османській імперії (кінець XVII – XIX ст.).

1. Особливості суспільно-політичного розвитку Османської імперії (кінець XIX ст.).
2. Спроби модернізації османського суспільства.
3. Османсько-російські війни та їх наслідки.

Семінар 5. Османська імперія під час Першої світової війни та повоєнного п'ятиліття.

1. Балканські війни.
2. Приєднання імперії до блоку Центральних держав. Османські війська на фронтах Першої світової війни.
3. Ліквідація імперії.

Семінар 6. Культурно-цивілізаційна спадщина Османської імперії.

1. Розвиток літератури і мистецтв.
2. Книговидавнича справа. Поява перших періодичних видань.
3. Система освіти. Місце і значення мусульманського духовництва в імперії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Австрійська імперія

Лекції

Лекція 1. Австрія за доби середньовіччя.

Лекція 2. Реформація і контрреформація в Австрії (1526-1648)

Лекція 3. Реформи Марії Терезії. Правління Йосифа II

Лекція 4. Революція 1848-49 рр. в Австрійській імперії

Лекція 5. Утворення Австро-Угорської монархії. Епоха Франца Йосифа

Лекція 6. Австро-Угорська імперія у I світовій війні.

Семінари

Семінар 1. Соціально-економічний розвиток Австрії у XIX-поч.XX ст.

Семінар 2. Реформи, реакція і революція в Австрійській імперії.

Семінар 3. Зовнішня політика Австрійської/Австро-Угорської імперії.

Семінар 4. Культура Австрії до початку правління Габсбургів

Семінар 5. Розвиток культури за доби Габсбургів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Французька імперія

Лекція 1. Європейські імперії: підходи до осмислення.

1. Сучасні методологічні підходи до вивчення імперій.
2. Імперія – європейська ідея.
2. Принципи Римської імперії.
3. Візантійська імперія: розвиток імперської ідеї.

Лекція 2. Наполеон Бонапарт – творець Першої імперії у Франції

1. Внутрішній вимір змін доби Консульства.
2. Легітимація імператорської влади.
3. Зовнішня політика Наполеона.
4. Механізм державної влади в Імперії.
5. Крах Першої імперії у Франції.

Лекція 3. Французька імперія Наполеона III: внутрішньополітичні вектори

1. Розвиток наполеонівської ідеї.
2. Політична ситуація у Франції 1830-1840-х рр.: передумови відродження бонапартизму.

3. Від заколоту Наполеона III до відродження імперії у Франції.

Лекція 4. Французька імперія Наполеона III: зовнішньополітичні вектори

1. Успіхи Кримської війни.
2. Італійський вектор політики
3. Колоніальні війни.
4. Франко-пруська війна та її наслідки.

Семінар 1. Теоретико-методологічні аспекти вивчення імперської минувшини Європи

1. Феномен імперії: поняття і предмет дослідження, підходи до вивчення. Культурологічний підхід до проблеми імперії в західній науковій традиції.
2. Традиції дослідження проблеми імперій російською наукою.
3. Методологія «імперської ситуації» та «імперських історій»: новий підхід в імперіології. Нова імперська історія (М. Могільнер, І. Герасимов).
4. Методологічні проблеми типологізації імперій. Домодерні і модерні імперії.
5. Імперія як європейська ідея. Ознаки імперії в набутках О. Македонського. Принцип Римської імперії. Візантійська імперія: розвиток імперської ідеї.

Семінар № 2. Витоки Першої імперії у Франції: прихід до влади Наполеона Бонапарта.

1. Особистість Наполеона Бонапарта. Сходінки до влади.
2. Військова кар'єра Наполеона: від «бригадного генерала» до командувача Італійської армії. Велич військової слави: основні битви Італійської кампанії.
3. Східні мрії чи політичний маневр? Експедиція Наполеона до Єгипту.
4. Врятована революція: проголошення консулату. Бонапарт – Перший консул: заходи зі зміцнення влади та розбудови держави. Адміністративна реформа. Оздоровлення фінансів. Створення мережі ліцеїв. Підготовка Цивільного кодексу. Релігійне умиротворення.
5. Другий Італійський похід. Битви при Маренго. Ам'єнський мир. Розширення колоніальної імперії. Купівля Луїзіани. Експедиція Леклерка.

Семінар № 3. Перша імперія у Франції: засади функціонування і напрями політики

1. «Коронований Вашингтон»: від пожиттевого консулата до імператора Наполеона I. Суспільні мотивації відродження монархії і форми реалізації. Політична опозиція.
2. Повернення до монархічних форм правління: зовнішні репрезентації змін у Франції (двір, церемоніал, нагороди, гвардія, ієрархія, мода...). Конституція XII року: засади нового організації влади – Імперії.
3. Наполеонівська імперія: внутрішня політика. Економічні засади нового суспільства. Нотаблі. Народні маси. Закрите суспільство. Воєнізована економіка. Церква в умовах Імперії.
4. Культурні репрезентації Першої імперії: стиль ампір. Література. Мистецтво. Скульптури і архітектори. Одяг. Музика.
5. Зовнішні вектори Наполеонівської імперії. Перемоги на континенті. Аустерліц, Єна. Континентальна блокада. Тенета іспанської війни. Похід у Росію. Пробудження націоналізму в Європі. Поразка Наполеона. Зречення імператора і його подальша доля.

Семінар № 4. Революція 1848 р. у Франції і прихід до влади Луї-Наполеона

1. Революція 1848 р. у Франції. Лютневі події 1848 р. Вибори до Установчих зборів. Червневі події 1848 р. Від Кавен'яка до Луї-Бонапарта. Вибори до Законодавчих зборів. Принц-президент. Політична еволюція Другої республіки в бік встановлення авторитарного режиму Другої імперії.

2. Наполеонівська ідея. Становлення бонапартизму як унікального громадського і політичного явища у Франції. Погляди Луї-Наполеона і його політична діяльність на посаді президента республіки (1848-1851).
3. Суспільно-політична ситуація у Франції напередодні і під час перевороту 2 грудня 1851 р. Діяльність монархістів і таємних товариств.
4. Державний переворот 2 грудня 1851 року і образ Луї-Наполеона в історіографії (ушлявлення бонапартистами; таврування радикалами і республіканцями (В. Гюго; К. Маркс); помірковані ліберали Е. Тено).

Семинар № 5. Друга імперія у Франції (1852–1870): засади функціонування і напрями політики

1. Плебісцит 2 грудня 1852 р. і встановлення конституційної монархії у Франції. Майже самодержець (1852-1860): засади організації державної влади у Франції. Розширення прав Законодавчого корпусу
2. Економічна політика Наполеона III. Заохочення будівництва залізниць. Заходи в контексті політики «вільної торгівлі». Зростання французької промисловості.
3. Соціальна політика Другої імперії. Втілення соціальної доктрини бонапартизму. Політика щодо робітничого класу. Заохочення селянства. Маргінали в містах. Гендерний вимір соціальної проблематики. Імператриця Євгенія та її вплив на політику й атмосферу в державі.
4. Зовнішня політика Другої імперії: напрями, досягнення і накопичені проблеми. Наполеон III – європейський арбітр. Східна війна. Італійська політика імператора. Вектори колоніальної політики Французької імперії.
5. Франко-пруська війна 1870-1871 рр.: передумови напруження. Хід війни. Трагедія під Седаном і крах Другої імперії. Доля Наполеона III і його родини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV Британська імперія

Лекція 1 Історичні передумови створення Британської імперії

1. Проблема періодизації історії Британської імперії.
2. Великі географічні відкриття й суперництво Англії з європейськими державами: Іспанією, Португалією, Францією.
3. Піратські напади Англії на чужоземні колонії та кораблі в Світовому океані (до 1603 р.)
4. Перехід Англії до політики створення заморських колоній в XVI ст. Патент королеви Єлизавети 1578 р.

Лекція 2. Формування Американського сегменту Британської колоніальної системи

1. Експансія Англії на американські землі. Конкуренція з Іспанією.
2. Розвиток плантаційного господарства.
3. Соціальний і релігійний статус британських конкістадорів.
4. Утворення адміністративних округів (пізніше штатів) на території Північної Америки.
5. Перевезення в Америку африканських рабів (до 1807 р.).

Лекція 3. Формування азіатського та африканського сегментів Британської колоніальної системи

1. Конкурентна боротьба Англії з Португалією, Голландією та Францією.
2. Утвердження Англії в Індії.
3. Створення колоній в Океанії.
4. Колонії на півдні Африки (з часів Капської колонії 1652 р.).

Лекція 4. Історія Ост-Індійської компанії (ОІК)

1. Заснування ОІК.
2. Етапи розвитку компанії.
3. Роль ОІК в історії Британської колоніальної системи.

Лекція 5. Британська імперія в XIX – на поч. XX ст.

1. Ліквідація рабства (1807) й боротьба Великобританії з работоргівлею.
2. Зміцнення Британської імперії після розгрому наполеонівської Франції.
3. Участь Великої Британії в колоніальному розподілі африканських земель.
4. Розширення Британської колоніальної системи в результаті Першої світової війни.

Лекція 6. Занепад Британської імперії. Утворення Британської співдружності націй.

1. Атлантична хартія 1941 р.
2. Розпад Британської імперії. Набуття колишніми колоніями державного статусу після Другої світової війни.
3. Утворення Британської співдружності націй.
4. Історичне місце Британської імперії в історії світової цивілізації.

Семінарське заняття 1. Кризовий етап в розвитку Британської імперії: відпадіння північноамериканських колоній наприкінці XVIII ст.

1. Історіографія проблеми.
2. Війна за незалежність США. Дипломатична і військова діяльність Великобританії.
3. Трансформація політичної системи Канади.

Семінарське заняття 2. (Круглий стіл,

Національно-визвольна боротьба народів Британської імперії на матеріалах Південної та Південно-Східної Азії та Африки

Семінарське заняття 3 (Круглий стіл)

Історичні здобутки Британської культури: освіта, наук, література і мистецтво

Семінарське заняття 4 (Круглий стіл)

Історична доля Британської співдружності націй

Семінарське заняття 5 (Круглий стіл)

Цивілізаторська місія Британської імперії: Pro et contra

Семінарське заняття 6 (Круглий стіл)

Феномен Британської моделі колоніалізму

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V.

Російська імперія

Лекція 1,2. Вступ. Історичні передумови формування Російської імперії

1. Загальні риси російської історії.
2. Колонізація як головний фактор історії Росії.
3. Політичні та соціально-економічні фактори творення Російської імперії.
4. Український чинник формування Російської імперії.

Лекція 3. Становлення Російської імперії у XVIII столітті

1. Реформи Петра I. Цивілізаційна модернізація російської держави.
2. Розкол російської політичної еліти. Палацові перевороти.
3. Реформи Катерини II. Утвердження імперського статусу Росії.

Лекція 4. Російський абсолютизм XIX – поч. XX століть

1. Консервація політичного укладу й германізація російської політичної верхівки.
2. Соціально-економічні перетворення. Становлення гібридного буржуазно-феодалного суспільства.
3. Трансформація національної політики Російської імперії.
4. «Золотий» та «срібний» віки культури Росії.
- 5.

Лекція 5, 6. Радянський Союз як новітня форма Російської імперії

1. Тоталітарна природа радянської політичної системи.
2. Адміністративно-командна система економічного управління в СРСР.
3. Імперіалістичний характер зовнішньої політики Радянського Союзу.
4. Розпад СРСР й особливості пострадянського розвитку Російської імперії.

Семінарське заняття 1. Розпад Російської імперії в умовах Першої світової війни

1. Лютнева Буржуазна революція 1917 р. й ліквідація монархії.
2. Національно-визвольні процеси на постімперському просторі в 1917 –1921 рр.
3. Більшовицький «експорт» соціалістичної революції в новоутворені народні республіки.

Семінарське заняття 2, 3. Курс Радянської імперії на будівництво «соціалізму» 1917 – 1939 рр.

1. Експериментальні комуністичні перетворення в Росії часів Громадянської війни 1917 – 1922 рр.
2. Сутність Нової економічної політики. Реставрація тоталітарної соціально-економічної моделі 1930-ті рр.
3. «Культурна революція» в СРСР та її історичні наслідки.
4. Зовнішня політика СРСР. Курс на світову комуністичну революцію.

Семінарське заняття 4. Радянський Союз у Другій світовій війні

1. Радянська експансіоністська політика 1939 – 1940 рр.
2. Історіографія німецько-радянської війни 1941-1945 рр.
3. Формування Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.

Семінарське заняття 5, 6. Круглий стіл.

Проблемні питання післявоєнної історії Росії

1. Проблема невідворотності «Холодної війни» 1945-1991 рр.
2. Питання ефективності та конкурентоздатності радянської економіки.
3. Феномен радянського «соціалістичного табору» держав.
4. Питання закономірності розпаду СРСР.
5. Занепад Російської імперії на зламі XX – XXI століть.

6.Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

I СЕМЕСТР

	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	11	11	6	6	6	6	6	6	6	6
Відвідування семінарських занять	1	11	11	6	6	6	6	6	6	6	6
Відвідування практичних занять	1										
Робота на семінарському занятті	10	11	110	6	60	6	60	6	60	6	60
Робота на практичному занятті	10										
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10										
Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	6	30	6	30	6	30	4	20
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50	2	50	2	50	2	50
Виконання ІНДЗ	30										
Разом			212		152		152		152		142
Максимальна кількість балів: 810											
Розрахунок коефіцієнта: $60/810=0.07$											

**6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання
(I СЕМЕСТР)**

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1.			
Заснування Османської держави та її військово-територіальна експансія (XIV-XV ст.).	контрольні питання	5	вересень
Зростання військово-політичної могутності Османської імперії у XVI ст.	контрольні питання	5	вересень
Наростання кризових явищ в Османській імперії (XVII ст.).	контрольні питання	5	вересень
Реформаційний та конституційний рух в Османській імперії (кінець XVII – XIX ст.).	контрольні питання	5	вересень
Османська імперія під час Першої світової війни та повоєнного п'ятиліття.	контрольні питання	5	жовтень
Культурно-цивілізаційна спадщина Османської імперії.	контрольні питання	5	жовтень
Разом		30	
Змістовий модуль 2.			
Австро-Угорська імперія у I світовій війні.	контрольні питання	5	жовтень
Соціально-економічний розвиток Австрії у XIX-поч.XX ст.	контрольні питання	5	жовтень
Реформи, реакція і революція в Австрійській імперії.	контрольні питання	5	листопад
Зовнішня політика Австрійської/Австро-Угорської імперії.	контрольні питання	5	листопад
Культура Австрії до початку правління Габсбургів	контрольні питання	5	листопад
Розвиток культури за доби Габсбургів	контрольні питання	5	листопад
Разом		30	
Змістовий модуль 3			
Французька імперія Наполеона III: зовнішньополітичні вектори	контрольні питання	5	грудень
Теоретико-методологічні аспекти вивчення імперської минувшини Європи	контрольні питання	5	грудень
Витоки Першої імперії у Франції: прихід до влади Наполеона Бонапарта.	контрольні питання	5	січень
Перша імперія у Франції: засади функціонування і напрями політики	контрольні питання	5	січень
Революція 1848 р. у Франції і прихід до влади Луї-Наполеона	контрольні питання	5	лютий
Друга імперія у Франції (1852–1870): засади функціонування і напрями політики	контрольні питання	5	лютий
Разом		30	
Змістовий модуль 4			
Кризовий етап в розвитку Британської імперії: відпадиння північноамериканських колоній наприкінці XVIII ст.	контрольні питання	5	лютий
Національно-визвольна боротьба народів Британської імперії на матеріалах Південної та Південно-Східної Азії та Африки	контрольні питання	5	лютий
Історичні здобутки Британської культури: освіта, наук, література і мистецтво	контрольні питання	5	березень
Історична доля Британської співдружності націй	контрольні питання	5	березень
Цивілізаторська місія Британської імперії: Pro et	контрольні питання	5	березень

contra			
Феномен Британської моделі колоніалізму	контрольні питання	5	березень
Разом		30	
Змістовий модуль 5			
Розпад Російської імперії в умовах Першої світової війни	контрольні питання	5	квітень
Курс Радянської імперії на будівництво «соціалізму» 1917 – 1939 рр.	контрольні питання	5	квітень
Радянський Союз у Другій світовій війні	контрольні питання	5	квітень
Проблемні питання післявоєнної історії Росії	контрольні питання	5	квітень
Разом		20	
Разом: 140 год.	Разом: 140 балів		

6.3.Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – письмова, письмово-усна.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи.

Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Письмові контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця навчального року.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії</i>
20 – 25	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.
14 – 19	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
8 – 13	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 – 7	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
Відмінний рівень	31 – 40	Відповідь студента: <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми,

		пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	21 – 30	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

6.6.Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

I СЕМЕСТР

Модуль контролю	С.Р (бали)	Семінарські заняття (теми, бали)	Лекції (теми, бали)	Модуль (назва)
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Заснування Османської держави та її військово-політичної могутності (XIV-XV ст.)	Виникнення Османської держави та її Політичний та суспільно-економічний (XIV-XVI ст.)	Змістовий модуль 1
		Наростання кризових явищ в Османській імперії (XVI-XVII ст.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Реформаційний та конституційний рух в Османській імперії (XVIII-XIX ст.)	Османська імперія доби найвищого піднесення (XVII-XIX ст.)	Змістовий модуль 2
		Османська імперія під час Першої світової війни (1914-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Культурно-цивілізаційна спадщина Османської імперії (XVIII-XIX ст.)	Криза та розпад Османської імперії (1914-1918 рр.)	Змістовий модуль 3
		Соціально-економічний розвиток Австрії у XIX-початок XX ст.		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Реформи, реакція і революція в Австрійській імперії (XVIII-XIX ст.)	Австрія за доби середньовіччя	Змістовий модуль 4
		Зовнішня політика Австрійської/Австро-Угорської імперії (XVIII-XIX ст.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Культура Австрії до початку правління Габсбургів (XVIII-XIX ст.)	Реформація і контрреформація в Австрії (15-16 ст.)	Змістовий модуль 5
		Розвиток культури за доби Габсбургів (XVIII-XIX ст.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Теоретико-методологічні аспекти вивчення імперських систем (XVIII-XIX ст.)	Реформи Марії Терезії. Правління Йозефа II (1780-1790 рр.)	Змістовий модуль 6
		Витоки Першої імперії у Франції: прихід до влади Наполеона Бонапарт – творець Першої імперії (1792-1804 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Перша імперія у Франції: засади функціонування і наслідки (1804-1815 рр.)	Революція 1848-49 рр. в Австрійській імперії	Змістовий модуль 7
		Революція 1848 р. у Франції і прихід до влади Луї-Філіппа (1830-1848 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Друга імперія у Франції (1852-1870): засади функціонування і наслідки (1852-1870 рр.)	Утворення Австро-Угорської монархії.	Змістовий модуль 8
		Теоретико-методологічні аспекти вивчення імперських систем (XVIII-XIX ст.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Кризовий етап в розвитку Британської імперії: від національно-визвольної боротьби народів Британської імперії до національно-колоніальної політики (XVIII-XIX ст.)	Австро-Угорська імперія у I світовій війні.	Змістовий модуль 9
		Національно-визвольна боротьба народів Британської імперії до національно-колоніальної політики (XVIII-XIX ст.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Історичні здобутки Британської культури: освіта, наука, література, мистецтво (XVIII-XIX ст.)	Середньовічні імперії: підходи до осмислення	Змістовий модуль 10
		Історична доля Британської співдружності націй (XVIII-XIX ст.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Цивілізаторська місія Британської імперії: Pro et contra (XVIII-XIX ст.)	Наполеон Бонапарт – творець Першої імперії	Змістовий модуль 11
		Феномен Британської моделі колоніалізму (XVIII-XIX ст.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Курс Радянської імперії на будівництво імперії (1917-1930 рр.)	Французька імперія Наполеона III:	Змістовий модуль 12
		Радянський Союз у Другій світовій війні (1939-1945 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Проблемні питання післявоєнної історії Радянської імперії (1945-1991 рр.)	Французька імперія Наполеона III:	Змістовий модуль 13
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Історичні передумови створення Британської імперії	Змістовий модуль 14
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Формування Американського сегменту Британської імперії	Змістовий модуль 15
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Формування азіатського та африканського сегментів Британської імперії	Змістовий модуль 16
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Історія Ост-Індійської компанії (ОІК)	Змістовий модуль 17
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Британська імперія в XIX – на поч. XX ст.	Змістовий модуль 18
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Занепад Британської імперії. Утворення Британської імперії	Змістовий модуль 19
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Вступ. Історичні передумови формування Радянської імперії	Змістовий модуль 20
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Становлення Російської імперії у XVIII столітті	Змістовий модуль 21
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Російський абсолютизм XIX – поч. XX століття	Змістовий модуль 22
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Російський абсолютизм XIX – поч. XX століття	Змістовий модуль 23
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Радянський Союз як новітня форма Російської імперії	Змістовий модуль 24
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		
Модуль контрольна робота – 50.	30 балів	Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)	Розпад Російської імперії в умовах Першої світової війни	Змістовий модуль 25
		Розпад Радянської імперії в умовах Першої світової війни (1917-1918 рр.)		

8.Рекомендована література

Основна література

1. Нариси історії Росії [Текст] / Російська академія наук, Інститут всесвітньої історії; ред. О. О. Чубар'ян. – К., 2007. - 799 с.
2. Жукова Л. В. История России с древнейших времен до настоящего времени [Текст] : учебное пособие / Л. В. Жукова. – М., 2007. - 528 с.
3. История династии Романовых. – М., 1991.
4. Хрестоматия по истории России. С древнейших времен до XVII века. – М., 1997. – Т.1.
5. Миронов Б.Н. Социальная история России. В 2 томах. – Спб., 2000.
6. Деникин А.И. Очерки русской смуты. Крушение власти и армии, февраль-сентябрь / А. Деникин. – М., 1991.
7. Дзюба Олена Миколаївна. Українська духовна еліта в Росії XVIII ст.: служіння і служба (на матеріалах епістолярної спадщини) / О. М. Дзюба // Український історичний журнал. - К., 2012. –№ 6 . - С.57-73.
8. Баггер Ханс. Реформи Петра Великого / Х. Баггер. – М., 1985.
9. Головкин В.В. Україна в умовах антитерористичної операції та російської збройної агресії (2014 р.) / В. В. Головкин. – К., 2016. - С.176-193.
10. Керенский А.Ф. Россия на историческом повороте / А. Керенский. – М., 1991.
11. Ключевский В.О. Сочинения в девяти томах. Т.1. Курс русской истории / В. Ключевский. – М., 1987.
12. Курбский Андрей. История о великом князе Московском // Памятники литературы Древней Руси. Вторая половина XVI века. – М., 1986.
13. Милько В. І. Участь депутатів від українських губерній та міст у роботі I - IV Державних дум Російської імперії (1906-1917рр.) /В. І. Милько//Український історичний журнал . – К., 2012. –№ 1 (502). - С.153-170.
14. Революція гідності 2013-2014 рр. та агресія Росії проти України [Текст] : навчально-методичний посібник / В. Головкин [та ін.] ; ред. П. Полянський ; М-во освіти і науки України. - Київ : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. - 36 с.
15. Родзянко М.В. За кулисами царской власти / М. Родзянко. – М., 1991.
16. Расторгуев, С. В. История России (IX-XX вв.) [Текст] : курс лекций : учебное пособие / С. В. Расторгуев. – М., 2006. - 315 с.
17. Еремеев Д.Е., Мейер М.С. История Турции в средние века и новое время. – М., 1992.
18. Иналджик Г. Османська імперія. Класична доба 1300-1600 / Олександр Галенко (пер. з англ.). – К., 1998.
19. История Османского государства, общества и цивилизации: в 2-х т. / Под ред. Э.Ихсаноглу. – М., 2006. – Т.1: История Османского государства и общества; Т.2: История Османской цивилизации.
20. Кримський А. Історія Туреччини: Звідки почалася Османська держава, як вона зростала й розвивалася і як досягла апогею своєї слави й могутності. – К., 1996. (перевид. 1924 р.).
21. Новейшая история Турции. – М., 1968.
22. Новичев А.Д. История Турции. – Ленинград, 1963. – Т.1: Эпоха феодализма (XI-XVIII вв.); 1968. – Т.2. (Ч.1); 1973. – Т.3. (Ч.2).
23. Новичев А.Д. Турция. Краткая история. – М., 1965.
24. Очерки истории Турции / Петросян Ю.А. и др. – М., 1983.
25. Срібняк І.В. Османська держава: виникнення та військово-територіальна експансія (кінець XIII – XV ст.). Лекція № 1 для студентів магістерських програм Національного університету «Києво-Могилянська Академія». – К., 2009. – 11 с.
26. Срібняк І.В. Військова організація турків-османів (XIV-XVI ст.). Лекція № 3 для студентів магістерських програм Національного університету «Києво-Могилянська Академія». – К., 2010. – 15 с.
27. Срібняк І.В. Оджак яничарів у структурі османської армії. Лекція № 4 для студентів

- магістерських програм Національного університету «Києво-Могилянська Академія». – К., 2010. – 18 с.
28. *Айзенштат М. П.* Великобритания нового времени: политическая история. – М., 2002.
29. *Барг М. А.* Кромвель и его время. — М., 1950.
30. *Богомолов С. А.* Имперская идея в Великобритании в 70-80-е годы XIX века. – Ульяновск, 2000.
31. *Хатт А.* Британский тред-юнионизм. - М., 1959.
32. *Веремчук Л.П.* Алексис де Токвиль о революции 1848–1849 гг. во Франции. URL: http://sun.tsu.ru/mminfo/000063105/295/image/295_111-118.pdf
33. *Бендрикова Л. А.* Французская историография революции 1848-1849 гг. во Франции. МГУ, 1969. URL: <http://istmat.info/node/28174>
34. *Гюго В.* История одного преступления // Собр. соч. Т. 5. М.: ГИХЛ, 1954.
35. *Гюго В.* Наполеон Малый // Собр. соч. Т. 5. М., ГИХЛ, 1954.
36. История XIX века / Под ред. Лависса и Рамбо. Т. 5. Ч. 1. М., 1938.
37. *Кошелева, Е. А.* Луи-Наполеон Бонапарт - путь к власти. Автореф. Дисс. К.и.н. Санкт-Петербург: СПб ГПУ, 2003. URL: <http://cheloveknauka.com/lui-napoleon-bonapart-put-k-vlasti#ixzz5V1XJXla6>
38. Революции 1848-1849 гг. / под ред. Ф.В. Потемкина, В.А. Молока. М.: Изд-во АН СССР, 1952. Том. 1. URL: <https://znanie-vlast.livejournal.com/354850.html>
39. *Ревякин А.В.* Розділ 8. Свобода чи організація праці? // Ревякин А.В. Социализм и либерализм во Франции середины XIX века. М., 1999. URL: http://istmat.info/files/uploads/28204/socialism-liberalism-france-xix-a-v-revyakin_1999.pdf
40. *Смирнов А. Ю.* Империя Наполеона III. – М.: Эксмо, 2003. – 161 с. URL: <https://www.libfox.ru/546750-andrey-smirnov-imperiya-napoleona-iii.html>